

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 12. februára 2008*

Vo veci C-2/06,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Finanzgericht Hamburg (Nemecko) z 21. novembra 2005 a doručený Súdnemu dvoru 4. januára 2006, ktorý súvisí s konaním:

Willy Kempter KG

proti

Hauptzollamt Hamburg-Jonas,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda V. Skouris, predsedovia komôr P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts a A. Tizzano (spravodajca), sudcovia J. N. Cunha Rodrigues, A. Borg Barthet, M. Ilešič, P. Lindh a J.-C. Bonichot,

* Jazyk konania: nemčina.

generálny advokát: Y. Bot,
tajomník: J. Swedenborg, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Willy Kempter KG, v zastúpení: K. Makowe, Rechtsanwalt,
- Česká republika, v zastúpení: T. Boček, splnomocnený zástupca,
- Fínska republika, v zastúpení: E. Bygglin, splnomocnená zástupkyňa,
- Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: F. Erlbacher a T. van Rijn, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 24. apríla 2007,

vyhlásil tento

Rozsudok

- ¹ Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu zásady spolupráce vyplývajúcej z článku 10 ES vo svetle rozsudku z 13. januára 2004, Kühne & Heitz (C-453/00, Zb. s. I-837).

- 2 Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi spoločnosťou Willy Kempter KG (ďalej len „Kempter“) a Hauptzollamt Hamburg-Jonas (colné riaditeľstvo, ďalej len „Hauptzollamt“), týkajúceho sa uplatnenia § 48 a 51 zákona o správnom konaní (Verwaltungsverfahrensgesetz) z 25. mája 1976 (BGBl. 1976 I, s. 1253, ďalej len „VwVfG“).

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

- 3 Článok 4 ods. 1 nariadenia Komisie (EHS) č. 3665/87 z 27. novembra 1987, ktorým sa stanovujú spoločné pravidlá pre uplatňovanie systému vývozných náhrad na poľnohospodárske výrobky [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 351, s. 1) znie:

„Bez toho, aby boli dotknuté články 5 a 16, je platba náhrady podmienená predložením dôkazu, že výrobky, na ktoré sa vzťahujú prijaté vývozné colné vyhlásenia, opustili colné územie Spoločenstva v nezmenenom stave do 60 dní od prijatia colného vyhlásenia.“ [*neoficiálny preklad*]

- 4 Článok 5 ods. 1 nariadenia č. 3665/87 stanovuje:

„Platba jednotnej alebo diferencovanej vývozných náhrady je podmienená okrem toho, že výrobok opustil colné územie Spoločenstva, tým, že výrobok bol — s výnimkou

prípade, že v priebehu prepravy došlo k jeho zničeniu z dôvodu vyššej moci — v rámci lehoty dvanástich mesiacov po prijatí vývozného colného vyhlásenia dovezený do tretej krajiny, respektíve do stanovenej tretej krajiny:

a) ak existujú vážne pochybnosti o skutočnom mieste určenia výrobku

...“ [*neoficiálny preklad*]

Vnútroštátna právna úprava

- 5 § 48 ods. 1 prvá veta VwVfG stanovuje, že aj keď nezákonný správny akt nie je viac možné napadnúť, je možné ho úplne alebo čiastočne zrušiť s účinkom do budúcnosti alebo s retroaktívnym účinkom.
- 6 § 51 VwVfG upravuje obnovu konaní ukončených právoplatným správnym aktom. Vo svojom odseku 1 stanovuje, že dotknutý orgán musí na návrh dotknutej osoby rozhodnúť o zrušení alebo zmene právoplatného správneho aktu:

— ak sa skutkové alebo právne okolnosti, na ktorých sa správny akt zakladá, po jeho prijatí zmenili v prospech dotknutej osoby,

— ak existujú nové dôkazy, z ktorých by pre dotknutú osobu vyplývalo priaznivejšie rozhodnutie, a

— ak existujú dôvody obnovy konania v zmysle § 580 občianskeho súdneho poriadku (Zivilprozessordnung).

7 § 51 ods. 3 spresňuje, že takýto návrh sa musí podať v lehote 3 mesiacov odo dňa, kedy sa dotknutá osoba dozvedela o okolnostiach umožňujúcich obnovu konania.

Skutkové okolnosti a prejudiciálne otázky

8 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že v priebehu rokov 1990 až 1992 Kempter vyvážal hovädzí dobytok do rôznych arabských krajín a do Juhoslávie. Z tohto dôvodu požiadal Hauptzollamt v zmysle nariadenia č. 3665/87, ktoré bolo v tom čase platné, o vývozné náhrady a tieto mu boli priznané.

9 Betriebsprüfungsstelle Zoll (služba colnej kontroly) Oberfinanzdirektion (regionálne finančné riaditeľstvo) vo Freiburgu pri vyšetrovaní konštatovala, že časť zvierat pred ich dovezením do uvedených tretích krajín zahynula alebo bola z naliehavých dôvodov usmrtená počas prepravy alebo počas karantény v krajine určenia.

- 10 Rozhodnutím z 10. augusta 1995 preto Hauptzollamt požiadal Kempter o vrátenie vývozných náhrad, ktoré získal.
- 11 Kempter proti tomuto rozhodnutiu podal žalobu, avšak bez toho, aby sa dovoľavala porušenie práva Spoločenstva. Rozsudkom zo 16. júna 1999 Finanzgericht Hamburg túto žalobu zamietol, a to z dôvodu, že žalobkyňa nepredložila dôkaz o tom, že zvieratá boli dovezené do tretej krajiny 12 mesiacov po dátume prijatia vývozného colného vyhlásenia, ako to vyžaduje článok 5 ods. 1 písm. a) nariadenia č. 3665/87 na účely platby náhrad. Uznesením z 11. mája 2000 zamietol Bundesfinanzhof v poslednom stupni odvolanie, ktoré proti tomuto rozsudku podal Kempter.
- 12 Rozhodnutie o vrátení z 10. augusta 1995 sa takto stalo právoplatným.
- 13 Vo svojom rozsudku zo 14. decembra 2000, Emsland-Stärke (C-110/99, Zb. s. I-11569, bod 48), Súdny dvor rozhodol, že podmienka, podľa ktorej musí byť tovar dovezený do tretej krajiny, aby bolo možné priznanie vývozných náhrad upravených v nariadení Spoločenstva, sa na príjemcu môže vzťahovať len pred priznaním týchto náhrad.
- 14 V inej veci vyhlásil Bundesfinanzhof 21. marca 2002 rozsudok, v ktorom uplatnil tento výklad Súdneho dvora. Kempter tvrdí, že sa o tomto rozsudku dozvedel 1. júla 2002.
- 15 Kempter 16. septembra 2002, teda približne 21 mesiacov po vyhlásení už citovaného rozsudku Emsland-Stärke, požiadal Hauptzollamt na základe § 51 ods. 1 VwVfG o opätovné preskúmanie a zrušenie dotknutého rozhodnutia o vrátení, pričom poukázal na uvedený rozsudok Bundesfinanzhofu.

- 16 Rozhodnutím z 5. novembra 2002 Hauptzollamt návrh Kempster zamietol, pričom zdôraznil, že z tejto zmeny v judikatúre nevyplýva zmena práva, ktorá by sama osebe odôvodnila obnovu konania podľa § 51 ods. 1 prvej zarážky VwVfG. Opravný prostriedok proti tomuto rozhodnutiu bol 25. marca 2003 tiež zamietnutý.
- 17 Kempster preto znova podal návrh na Finanzgericht Hamburg, pričom predovšetkým tvrdil, že podmienky umožňujúce opätovné preskúmanie právoplatného správneho rozhodnutia, ktoré vyjadril Súdny dvor v už citovanom rozsudku Kühne & Heitz, boli splnené a rozhodnutie Hauptzollamtu o vrátení z 10. augusta 1995 preto musí byť zrušené.
- 18 V rozhodnutí vnútroštátneho súdu Finanzgericht Hamburg predovšetkým konštatuje, že vo svetle už citovaného rozsudku Emsland-Stärke, ako aj rozsudku Bundesfinanzhofu z 21. marca 2002, je rozhodnutie Hauptzollamtu o vrátení z 10. augusta 1995 nezákonné. V tejto súvislosti sa zaujíma o odpoveď na otázku, či má Hauptzollamt z tohto dôvodu povinnosť opätovne preskúmať toto rozhodnutie, ktoré sa medzičasom stalo právoplatným, hoci žalobkyňa sa ani na Finanzgerichte Hamburg ani na Bundesfinanzhofe neodvolala na nesprávny výklad práva Spoločenstva, konkrétne článku 5 ods. 1 nariadenia č. 3665/87.
- 19 Vnútroštátny súd pripomína, že Súdny dvor vo svojom už citovanom rozsudku Kühne & Heitz rozhodol:

„Zo zásady spolupráce, ktorú upravuje článok 10 ES, vyplýva pre správny orgán, rozhodujúci v tomto zmysle o návrhu, povinnosť opätovne preskúmať právoplatné správne rozhodnutie, tak aby bol zohľadnený výklad relevantného ustanovenia, ku ktorému medzičasom dospel Súdny dvor, ak

- má podľa vnútroštátneho práva právomoc zrušiť toto rozhodnutie,

- sa dotknuté rozhodnutie stalo právoplatným na základe rozsudku vnútroštátneho súdu rozhodujúceho v poslednom stupni,

- je uvedený rozsudok vzhľadom na judikatúru Súdneho dvora, ktorá po ňom nasledovala, založený na nesprávnom výklade práva Spoločenstva, ktorý bol prijatý bez toho, aby bol na Súdny dvor podaný návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa podmienok stanovených v článku 234 treťom odseku ES a

- dotknutá osoba sa obrátila na správny orgán ihneď po tom, ako sa dozvedela o uvedenej judikatúre.“

²⁰ Pokiaľ ide o prvé dve podmienky uvedené v predchádzajúcom bode, Finanzgericht Hamburg sa domnieva, že sú v prejednávanej veci splnené, keďže po prvé Hauptzollamt má podľa § 48 ods. 1 prvej vety VwVfG právomoc zrušiť svoje rozhodnutie o vrátení z 10. augusta 1995 a po druhé toto rozhodnutie sa stalo právoplatným v zmysle uznesenia Bundesfinanzhofu z 11. mája 2000, ktorý rozhodoval v poslednom stupni.

²¹ Pokiaľ ide o tretiu podmienku uvedenú v už citovanom rozsudku Kühne & Heitz, Finanzgericht Hamburg sa pýta, či sa táto podmienka má vykladať jednak tak, že dotknutá osoba mala správny akt napadnúť súdnou cestou s odvolaním sa na právo Spoločenstva, a jednak tak, že vnútroštátny súd mal žalobu zamietnuť bez toho aby na Súdny dvor podal návrh na začatie prejudiciálneho konania. Ak je to tak, táto

podmienka sa v prejednávanej veci nemôže považovať za splnenú a žaloba žalobkyne vo veci samej by mala byť zamietnutá, keďže Kempter sa neodvolával na nesprávny výklad práva Spoločenstva, a to ani na Finanzgerichte Hamburg, ani na Bundesfinanzhofe.

22 Finanzgericht Hamburg sa však napriek tomu domnieva, že z už citovaného rozsudku Kühne & Heitz sa môže vyvodiť, že žalobca ani vo veci, v ktorej bol vyhlásený tento rozsudok, nenavrhol položiť Súdneho dvoru prejudiciálnu otázku.

23 V rámci odôvodnenia návrhu na začatie prejudiciálneho konania okrem toho Finanzgericht Hamburg uvádza, že ak si samotné vnútroštátne súdy neuvedomili význam otázky výkladu práva Spoločenstva, nie je vhodné to vytykať poškodenému jednotlivcovi.

24 Pokiaľ ide o štvrtú podmienku uvedenú v už citovanom rozsudku Kühne & Heitz, Finanzgericht Hamburg sa domnieva, že je splnená, ak jednotlivec poškodený správnym rozhodnutím, ktoré nie je v súlade s právom Spoločenstva, požiada „okamžite“ alebo „bez meškania z vlastnej viny“ správny orgán, aby toto rozhodnutie preskúmal, akonáhle sa „skutočne dozvedel“ o relevantnej judikatúre Súdneho dvora.

25 Za okolností veci samej nemožno návrh na opätovné preskúmanie podaný Kempter na Hauptzollamt považovať za oneskorený, napriek tomu, že bol podaný 21 mesiacov po vyhlásení už citovaného rozsudku Emsland-Stärke, berúc do úvahy, že bol podaný 16. septembra 2002, teda v lehote kratšej ako 3 mesiace od momentu, kedy Kempter uviedol, že sa dozvedel o rozsudku, ktorým Bundesfinanzhof uplatnil už citovaný rozsudok Emsland-Stärke.

26 Keďže je správny orgán povinný uplatniť výklad ustanovení práva Spoločenstva, ktorý Súdny dvor uskutočnil v rozsudku vyhlásenom v prejudiciálnom konaní, na právne vzťahy, ktoré vznikli pred týmto rozsudkom, vnútroštátny súd sa pýta, či možnosť požiadať o opätovné preskúmanie a zrušenie právoplatného správneho rozhodnutia, ktoré porušuje právo Spoločenstva, môže byť časovo neobmedzená alebo či naopak musí byť sprevádzaná časovým obmedzením z dôvodu právnej istoty.

27 Za týchto okolností sa Finanzgericht Hamburg rozhodol konanie prerušiť a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Je opätovné preskúmanie a oprava právoplatného rozhodnutia správneho orgánu s cieľom zohľadniť výklad príslušných ustanovení práva Spoločenstva, ktorý medzičasom uskutočnil Súdny dvor, podmienené tým, aby dotknutá osoba napadla toto rozhodnutie pred súdom s odvolaním sa na právo Spoločenstva?

2. Podlieha možnosť podať návrh na opätovné preskúmanie a opravu právoplatného správneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s právom Spoločenstva, okrem podmienok uvedených v rozsudku [Kühne & Heitz, už citovanom] aj obmedzeniu z časového hľadiska, a to z naliehavých dôvodov na základe práva Spoločenstva?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

28 Vo svojej prvej otázke sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či z už citovaného rozsudku Kühne & Heitz vyplýva povinnosť opätovného preskúmania a opravy

správneho rozhodnutia, ktoré sa stalo právoplatným na základe rozsudku súdu v poslednom stupni, len v prípade, že sa žalobca vo veci samej odvolal na právo Spoločenstva v rámci opravného prostriedku podľa vnútroštátneho práva, ktorý proti tomuto rozhodnutiu podal.

Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

- ²⁹ Kempter, fínska vláda a Komisia Európskych spoločenstiev sa domnievajú, že na prvú otázku je potrebné odpovedať záporne.
- ³⁰ Kempter predovšetkým tvrdí, že z článku 234 tretieho odseku ES nevyplýva, že účastníci konania musia pred vnútroštátnym súdom poukázať na nesprávny výklad práva Spoločenstva, aby bol tento súd povinný podať návrh na začatie prejudiciálneho konania. Komisia dodáva, že takáto podmienka okrem toho nevyplýva z odôvodnenia ani z výroku už citovaného rozsudku Kühne & Heitz.
- ³¹ Ďalej Kempter a Komisia uvádzajú, že povinnosť podať návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorú majú podľa článku 234 tretieho odseku ES vnútroštátne súdy rozhodujúce v poslednom stupni, nemôže závisieť ani od toho, či účastníci konania tieto súdy požiadajú, aby návrh na začatie prejudiciálneho konania podali.

- 32 Fínska vláda sa napokon domnieva po prvé, že nevyhnutnosť, aby účastníci konania vo veci samej pred vnútroštátnym súdom poukázali na nesprávny výklad práva Spoločenstva, môže v praxi znemožniť uplatňovanie práv priznaných právnym poriadkom Spoločenstva a dostať sa takto do rozporu so zásadou efektivity. Po druhé, ak si samotné vnútroštátne súde neuvedomili význam otázky práva Spoločenstva, nie je vhodné to vytýkať poškodenému občanovi.
- 33 Česká vláda tvrdí, že opätovné preskúmanie a zrušenie právoplatného rozhodnutia správneho orgánu možno obmedziť v súvislosti s tým, či dotknutá osoba napadla toto rozhodnutie na vnútroštátnych súdoch s odvolaním sa na právo Spoločenstva len vtedy, ak by tieto súde v zmysle vnútroštátneho práva nemali možnosť ani povinnosť bez návrhu uplatniť právo Spoločenstva a táto okolnosť by nepredstavovala prekážku dodržiavania zásad ekvivalencie a efektivity.

Odpoveď Súdneho dvora

- 34 Aby bolo možné odpovedať na prvú otázku, je predovšetkým potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry je povinnosťou všetkých orgánov štátu, aby v rámci výkonu svojich právomocí zabezpečili dodržiavanie pravidiel práva Spoločenstva (pozri rozsudky z 12. júna 1990, Nemecko/Komisia, C-8/88, Zb. s. I-2321, bod 13, ako aj Kühne & Heitz, už citovaný, bod 20).
- 35 Tiež je potrebné pripomenúť, že výklad pravidla práva Spoločenstva, ktorý podáva Súdny dvor v rámci výkonu svojej právomoci podľa článku 234 ES, objasňuje a v prípade potreby spresňuje význam a pôsobnosť tohto pravidla tak, ako sa má alebo sa malo chápať a uplatňovať od okamihu, keď nadobudlo účinnosť (pozri najmä

rozsudky z 27. marca 1980, *Denkavit italiana*, 61/79, Zb. s. 1205, bod 16; z 10. februára 2000, *Deutsche Telekom*, C-50/96, Zb. s. I-743, bod 43, ako aj *Kühne & Heitz*, už citovaný, bod 21). Inak povedané, rozsudok v prejudiciálnom konaní nemá konštitutívny, ale len deklaratórny charakter s tým dôsledkom, že jeho účinky sa v zásade vracajú do času nadobudnutia účinnosti pravidla, ktoré je predmetom výkladu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. októbra 1995, *Richardson*, C-137/94, Zb. s. I-3407, bod 33).

³⁶ Z toho vyplýva, že v prípadoch ako vo veci samej musí správny orgán v rámci svojich právomocí takto vyložené pravidlo práva Spoločenstva uplatňovať aj na právne vzťahy vzniknuté a založené pred vyhlásením rozsudku Súdneho dvora rozhodujúceho na základe žiadosti o výklad (pozri rozsudok *Kühne & Heitz*, už citovaný, bod 22, a v tomto zmysle rozsudky z 3. októbra 2002, *Barreira Pérez*, C-347/00, Zb. s. I-8191, bod 44; zo 17. februára 2005, *Linneweber a Akritidis*, C-453/02 a C-462/02, Zb. s. I-1131, bod 41, ako aj zo 6. marca 2007, *Meilicke a i.*, C-292/04, Zb. s. I-1835, bod 34).

³⁷ Ako však Súdny dvor pripomenul, túto judikatúru je potrebné vykladať vo svetle zásady právnej istoty, ktorá patrí medzi všeobecné zásady uznané právom Spoločenstva. V tejto súvislosti je potrebné konštatovať, že právoplatnosť správneho rozhodnutia, ktorá nastala uplynutím primeraných lehôt na podanie opravného prostriedku alebo, ako je to vo veci samej, vyčerpaním opravných prostriedkov, prispieva k tejto istote, v dôsledku čoho právo Spoločenstva nevyžaduje, aby bol správny orgán v zásade povinný zrušiť správne rozhodnutie, ktoré sa stalo právoplatným (rozsudok *Kühne & Heitz*, už citovaný, bod 24).

³⁸ Súdny dvor však rozhodol, že osobitné okolnosti môžu v zmysle zásady spolupráce, ktorá vyplýva z článku 10 ES vyžadovať, aby správny orgán opätovne preskúmal správne rozhodnutie, ktoré sa po vyčerpaní vnútroštátnych opravných prostriedkov stalo právoplatným, aby bol zohľadnený výklad relevantného ustanovenia práva

Spoločenstva, ku ktorému neskôr dospel Súdny dvor (pozri v tomto zmysle rozsudky Kühne & Heitz, už citovaný, bod 27, ako aj z 19. septembra 2006, i-21 Germany a Arcor, C-392/04 a C-422/04, Zb. s. I-8559, bod 52).

39 Ako vo svetle bodov 26 a 28 už citovaného rozsudku Kühne & Heitz pripomína vnútroštátny súd, spomedzi podmienok, na ktorých sa môže zakladať takáto povinnosť opätovného preskúmania, zohľadnil Súdny dvor predovšetkým skutočnosť, že rozsudok súdu v poslednom stupni, na základe ktorého sa napadnuté správne rozhodnutie stalo právoplatným, bol vzhľadom na judikatúru Súdneho dvora, ktorá po ňom nasledovala, založený na nesprávnom výklade práva Spoločenstva, ku ktorému sa dospelo bez toho, aby bol na Súdny dvor podaný návrh na začatie prejudiciálneho konania za podmienok stanovených v článku 234 treťom odseku ES.

40 Cieľom tejto prejudiciálnej otázky je len zistiť, či je takáto podmienka splnená iba v prípade, že sa žalobca vo veci samej v rámci svojej žaloby podanej proti dotknutému správne rozhodnutiu odvolal na právo Spoločenstva.

41 V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že systém vytvorený článkom 234 ES zakladá s cieľom zabezpečiť jednotu výkladu práva Spoločenstva v členských štátoch priamu spoluprácu medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi, a to prostredníctvom konania bez akejkoľvek možnosti iniciatívy účastníkov konania (pozri v tomto zmysle rozsudky z 27. marca 1963, Da Costa a i., 28/62 až 30/62, Zb. s. 59, 76; z 1. marca 1973, Bollmann, 62/72, Zb. s. 269, bod 4, a z 10. júla 1997, Palmisani, C-261/95, Zb. s. I-4025, bod 31).

42 Ako spresňuje v bodoch 100 až 104 svojich návrhov generálny advokát, návrh na začatie prejudiciálneho konania spočíva na dialógu medzi súdmi a jeho začiatok

závisí výlučne na tom, ako vnútroštátny súd posúdi relevantnosť a potrebu takéhoto návrhu (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 16. júna 1981, *Salonia*, 126/80, Zb. s. 1563, bod 7).

43 Okrem toho, ako uvádza Komisia a generálny advokát v bodoch 93 až 95 svojich návrhov, zo samotného znenia už citovaného rozsudku *Kühne & Heitz* nijako nevyplýva, že žalobca je povinný v rámci svojej žaloby podľa vnútroštátneho práva poukázať na otázky práva Spoločenstva, ktoré boli predmetom neskoršieho rozsudku Súdneho dvora v rámci prejudiciálneho konania.

44 Z už citovaného rozsudku *Kühne & Heitz* preto nemožno vyvodiť, že na účely tretej podmienky, ktorú uvedený rozsudok stanovuje, musia účastníci konania pred vnútroštátnym súdom poukázať na dotknutú otázku práva Spoločenstva. Aby bola táto podmienka splnená, postačí, buď aby bola uvedená otázka práva Spoločenstva, ktorej výklad sa ukázal byť nesprávny vo svetle neskoršieho rozsudku Súdneho dvora, preskúmaná vnútroštátnym súdom rozhodujúcim v poslednom stupni, alebo aby na ňu tento súd mohol poukázať bez návrhu.

45 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že aj keď právo Spoločenstva neukladá vnútroštátnym súdom povinnosť bez návrhu nastoliť dôvod založený na porušení ustanovení práva Spoločenstva, ak by ich preskúmanie tohto dôvodu nútilo ísť nad rámec sporu, ako bol vymedzený účastníkmi konania, tieto súdy sú povinné bez návrhu nastoliť právne dôvody založené na záväznom pravidle Spoločenstva, ak majú podľa vnútroštátneho práva povinnosť alebo možnosť to urobiť vo vzťahu k záväznému pravidlu vnútroštátneho práva (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 14. decembra 1995, *van Schijndel a van Veen*, C-430/93 a C-431/93, Zb. s. I-4705, body 13, 14 a 22, ako aj z 24. októbra 1996, *Kraaijeveld a i.*, C-72/95, Zb. s. I-5403, body 57, 58 a 60).

- 46 Na prvú otázku je preto potrebné odpovedať v tom zmysle, že v rámci konania pred správnym orgánom, ktorého cieľom je opätovné preskúmanie správneho rozhodnutia, ktoré sa na základe rozsudku súdu v poslednom stupni stalo právoplatným, pričom tento rozsudok je s ohľadom na judikatúru Súdneho dvora, ktorá po ňom nasledovala, založený na nesprávnom výklade práva Spoločenstva, toto právo nevyžaduje, aby sa žalobca vo veci samej v rámci opravného prostriedku podľa vnútroštátneho práva, ktorý proti tomuto rozhodnutiu podal, dovoľával práva Spoločenstva.

O druhej otázke

- 47 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či právo Spoločenstva stanovuje časové obmedzenie na podanie návrhu na opätovné preskúmanie správneho rozhodnutia, ktoré sa stalo právoplatným.

Pripomienky predložené Súdnemu dvoru

- 48 Kempter predovšetkým zdôrazňuje, že právo Spoločenstva v súvislosti s návrhom na opätovné preskúmanie neupravuje žiadnu prekluzívnu alebo premlčaciu lehotu. Ďalej dodáva, že v súlade s už citovaným rozsudkom Kühne & Heitz sa môže dotknutá osoba dovoľávať svojho práva na opätovné preskúmanie správneho rozhodnutia, ktoré sa stalo právoplatným, iba v prípade, že to umožňuje ustanovenie vnútroštátneho právneho poriadku. Pri rozhodovaní o tom, či toto právo je alebo nie je časovo obmedzené, je potrebné zohľadniť vnútroštátne ustanovenia o premlčaní.

- 49 Kempter tiež tvrdí, že ak by boli analogicky uplatňované ustanovenia práva Spoločenstva upravujúce prekluzívne a premlčacie lehoty, jeho návrh by nemal byť považovaný za oneskorený, keďže bol podaný predtým, ako uplynuli 3 roky od návrhov generálneho advokáta vo veci, v ktorej bol vyhlásený už citovaný rozsudok Emsland-Stärke, čo je moment, od ktorého bolo možné predpokladať zmenu ustálenej judikatúry nemeckých súdov.
- 50 Pokiaľ ide o štvrtú podmienku, ktorú Súdny dvor uviedol v už citovanom rozsudku Kühne & Heitz, česká a fínska vláda súhlasia s názorom, ktorý vyjadril vnútroštátny súd a podľa ktorého by lehota takto vytvorená Súdnym dvorom na účely návrhu na zmenu právoplatného správneho rozhodnutia mala byť viazaná na skutočnú vedomosť, ktorú má o tejto judikatúre dotknutá osoba.
- 51 Tieto vlády sa okrem toho domnievajú, že právna úprava Spoločenstva nebráni tomu, aby bolo právo navrhnúť opätovné preskúmanie nezákonného správneho rozhodnutia časovo obmedzené. Vnútroštátne procesné pravidlá teda môžu, za predpokladu dodržania zásad ekvivalencie a efektivity, zákonne stanoviť, že takýto druh návrhu musí byť podaný v rámci konkrétnych lehôt.
- 52 Podľa Komisie sa druhá otázka týka iba obdobia medzi vyhlásením rozsudku Súdneho dvora, z ktorého vyplýva nezákonnosť správneho rozhodnutia, a návrhom na opätovné preskúmanie a zrušenie uvedeného rozhodnutia podaným Kempter.
- 53 Komisia okrem toho tvrdí, že zásada procesnej autonómie členských štátov bráni stanoveniu lehoty na úrovni Spoločenstva. Z dôvodov právnej istoty navrhuje, aby bola štvrtá podmienka uvedená v už citovanom rozsudku Kühne & Heitz doplnená

v tom zmysle, že by vyžadovala, aby sa dotknutá osoba obrátila na správny orgán hneď, ako sa dozvie o rozsudku Súdneho dvora vyhlásenom v rámci prejudiciálneho konania, z ktorého vyplýva nezákonnosť právoplatného správneho rozhodnutia, a zároveň v rámci časového intervalu plynúceho od vyhlásenia tohto rozsudku, ktorý sa zdá byť primeraný s ohľadom na zásady vnútroštátneho práva a je v súlade so zásadami ekvivalencie a efektivity.

Odpoveď Súdneho dvora

⁵⁴ Pokiaľ ide o otázku časového obmedzenia na podanie návrhu na opätovné preskúmanie, na úvod je potrebné pripomenúť, že vo veci, v ktorej bol vyhlásený už citovaný rozsudok Kühne & Heitz, požiadal žalobca o opätovné preskúmanie a opravu správneho rozhodnutia v rámci lehoty 3 mesiacov od momentu, kedy sa dozvedel o rozsudku z 5. októbra 1994, Voogd Vleesimport en -export (C-151/93, Zb. s. I-4915), z ktorého vyplývala nezákonnosť správneho rozhodnutia.

⁵⁵ Je pravda, že Súdny dvor pri preskúmaní skutkových okolností veci, v ktorej bol vyhlásený už citovaný rozsudok Kühne & Heitz, rozhodol, že čas, v rámci ktorého bol návrh na opätovné preskúmanie predložený, sa musí vziať do úvahy a že tento čas v spojení s ostatnými podmienkami, na ktoré poukázal vnútroštátny súd, odôvodnil opätovné preskúmanie napadnutého správneho rozhodnutia. Súdny dvor však nevyžadoval, aby bol návrh na opätovné preskúmanie nevyhnutne podaný ihneď po tom, ako sa žalobca dozvedel o judikatúre Súdneho dvora, na ktorej sa tento návrh zakladal.

56 Je však nutné konštatovať, že tak ako v bodoch 132 a 134 svojich návrhov uviedol generálny advokát, právo Spoločenstva nevyžaduje žiadne presné lehoty na podanie návrhu na opätovné preskúmanie. Z toho vyplýva, že štvrtá podmienka uvedená Súdny dvorom v jeho už citovanom rozsudku Kühne & Heitz sa nemôže vykladať ako povinnosť podať návrh na opätovné preskúmanie v rámci presného časového intervalu nasledujúceho potom, ako sa navrhovateľ dozvedel o judikatúre Súdneho dvora, na ktorej sa návrh zakladá.

57 Je však potrebné spresniť, že z ustálenej judikatúry vyplýva, že v prípade neexistencie právnej úpravy Spoločenstva v danej oblasti prináleží vnútroštátnemu právnemu poriadku každého členského štátu, aby určil príslušné súdy a upravil procesné podmienky žalôb určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Spoločenstva, za predpokladu, že takéto podmienky jednak nie sú menej výhodné ako podmienky vzťahujúce sa na obdobné žaloby vnútroštátnej povahy (zásada ekvivalencie) a že jednak nevedú k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv priznaných právom Spoločenstva (zásada efektivity) (pozri najmä rozsudky z 13. marca 2007, Unibet, C-432/05, Zb. s. I-2271, bod 43, ako aj zo 7. júna 2007, van der Weerd a i., C-222/05 až C-225/05, Zb. s. I-4233, bod 28 a citovanú judikatúru).

58 Súdny dvor tak uznal, že určenie primeraných prekluzívnych lehôt na podanie žaloby v záujme právnej istoty je zlučiteľné s právom Spoločenstva (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 16. decembra 1976, Rewe-Zentralfinanz a Rewe-Zentral, 33/76, Zb. s. 1989, bod 5, ako aj Comet, 45/76, Zb. s. 2043, body 17 a 18; Denkavit italiana, už citovaný, bod 23; z 25. júla 1991, Emmott, C-208/90, Zb. s. I-4269, bod 16; Palmisani, už citovaný, bod 28; zo 17. júla 1997, Haahr Petroleum, C-90/94, Zb. s. I-4085, bod 48, a z 24. septembra 2002, Grundig Italiana, C-255/00, Zb. s. I-8003, bod 34). Takéto lehoty totiž nevedú k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu výkonu práv priznaných právom Spoločenstva (rozsudok Grundig Italiana, už citovaný, bod 34).

59 Z tejto ustálenej judikatúry vyplýva, že členské štáty môžu v mene zásady právnej istoty požadovať, aby bol návrh na opätovné preskúmanie a zrušenie právoplatného správneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s právom Spoločenstva v zmysle neskoršieho výkladu Súdneho dvora, podaný na príslušný správny orgán v primeranej lehote.

60 Z toho vyplýva, že na druhú otázku je potrebné odpovedať v tom zmysle, že právo Spoločenstva nevyžaduje žiadne časové obmedzenie na podanie návrhu na opätovné preskúmanie správneho rozhodnutia, ktoré sa stalo právoplatným. Členské štáty však môžu stanoviť primerané lehoty na podanie opravného prostriedku, a to v súlade so zásadami Spoločenstva týkajúcimi sa efektivity a ekvivalencie.

O trovách

61 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

- 1. V rámci konania pred správnym orgánom, ktorého cieľom je opätovné preskúmanie správneho rozhodnutia, ktoré sa na základe rozsudku súdu v poslednom stupni stalo právoplatným, pričom tento rozsudok je s ohľadom na judikatúru Súdneho dvora, ktorá po ňom nasledovala, založený na nesprávnom výklade práva Spoločenstva, toto právo nevyžaduje, aby sa žalobca vo veci samej v rámci opravného prostriedku podľa vnútroštátneho práva, ktorý proti tomuto rozhodnutiu podal, dovoľával práva Spoločenstva.**
- 2. Právo Spoločenstva nevyžaduje žiadne časové obmedzenie na podanie návrhu na opätovné preskúmanie správneho rozhodnutia, ktoré sa stalo právoplatným. Členské štáty však môžu stanoviť primerané lehoty na podanie opravného prostriedku, a to v súlade so zásadami Spoločenstva týkajúcimi sa efektivity a ekvivalencie.**

Podpisy